

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Udrag fra Niels Lyhne

Citation: Jacobsen, J. P.: "Niels Lyhne", i Jacobsen, J. P.: *Niels Lyhne*, udg. af Jørn Vosmar , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1995, s. 220. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjp06val-shoot-idm140133804782256/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Niels Lyhne

- 78 *Rag*: her i den overførte betydning »mangel« (i jysk med betydningen »Skrab, Levning, som ikke duer noget«, Feilbergs Ordbog); jvf. »alle mine Rag og Revner« i brev tr. i Fr. Nielsens udgave, VI s. 189.
- 81 *Rousseaus Clarens, Julius paradisiske Clarens*: Rousseau kom som yngre på sine fodture ofte til den lille flække Clarens (ved Montreux). En del af »La Nouvelle Héloïse«, der har Julie som hovedperson, foregår her.
- 82 *Pawlownier*: en slægt af de maskeblomstrede, der kan nå en anselig højde. Jvf. Jacobsens brev til Vilh. Møller fra Montreux 1.10.1877: »Her findes paa Friland Laurbær, Pawlownia og ægte Acazie« (tr. Fr. Nielsen VI s. 9 f.).
- 83 *Vinca, Rousseaus Yndlingsblomst*: refererer til begyndelsen af 6. bog af Rousseaus »Bekendelser«, hvor han beretter, hvordan han i 1764 genså vincaen, som for ham var snævert forbundet med hans ungdoms lykkeligste tid (Blinkenberg og Hornelunds oversættelse 1966, II s. 64).
- 85 *Figurmanille*: et dameoverstykke, hængt løst over skuldrene og syet i figur. – *Pamelahat*: fransk hattemode fra omkr. 1840.
- 91 *Exit*: går; ordet bruges i dramatekster til at markere, at en person forlader scenen.
- 93 *Alabast*: marmorlignende gipsart.
- 94 *Vinland*: gammelnordisk betegnelse for Amerika; her med betydningen nyt, selvopdaget idealland. – *Gorm Lokedyrker*: dansk sagnkonge, om hvem det hos Saxo fortælles, at han blotede til Udgaardsloke. Blandt Jacobsens ufuldendte ungdomsarbejder findes udkast til en prosafortælling, et versedrama og et episk digt om Gorm Lokedyrker.
- 95 *Barnet i Legenden*: det fortælles, at den hellige Augustin (354–430) is kendt for sine »Bekendelser«) engang, mens han gik og grublede over religionens gåder, kom til et hav, hvor et barn sad og søgte at tømme havet med sin hule hånd. Da Augustin lo ad denne tåbelighed, svarede barnet, at den, der med sin svage menneskeforstand ville udgrunde Guds hemmeligheder, ikke var klogere. – *Draab*: dryp.
- 96 *Solbænke*: el. sålbænke; udvendige fremspring på mure under vinduerne, beregnet til at aflede regnvandet.
- 98 *en af hine [...] Kredse [...] den nye Frihed*: se efterskrift s. 188 f.
- 99 *Trekort*: gammelt kortspil, hvor hver af de spillende får tre kort.
- 100 *Trosknægt*: underordnet, der tager sig af en hærs bagage og forsyninger (trosset).
- 101 *Et Barn er født i Bethlehem*: Grundtvigs gendigtning af den gamle latinske salme er fra 1820, men optages først i kirke-salmebogen »Roskilde Konvents Psalmebog« fra 1855, dvs. ca. samme tid som juleaftensscenen i »Niels Lyhne« foregår (om den historiske tid i romanen se efterskrift s. 183 ff.).
- 103 *et eneste Naaleje for al Jorderigs Kameler*: jvf. Matthæus 19,24, Markus 10,25, Lukas 18,25.
- 104 *Bakkustog*: se note til s. 51. – *Genier*: skytsånder.
- 106 *Parmegianino*: Francesco Parmigianino (1503–1540), ital. maler, kendt for